

KONKURENCES PADOME

Brīvības ielā 55, Rīgā, LV-1010 ♦ tālr. 67282865 ♦ fakss 67242141 ♦ e-pasts: konkurence@kp.gov.lv

L Ē M U M S

Rīgā

Nr. 65

(Prot. Nr.37, 2.§)

2010.gada 26. augustā

**Par pārkāpuma konstatēšanu
un naudas soda uzlikšanu**

Lieta Nr. p/10/03.01.-01./8

**Par Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas 1.punkta pārkāpumu Latvijas
Zvērinātu revidentu asociācijas darbībā**

Konkurences padome 31.03.2010. saņēma Latvijas Tirgotāju asociācijas (turpmāk – LTA) 31.03.2010. vēstuli Nr.ak-033101 (turpmāk – LTA Vēstule), kurā pausts LTA viedoklis, ka starp zvērinātiem revidentiem ir notikusi vienošanās par minimālas cenas noteikšanu par gada pārskata pārbaudes pakalpojumu. LTA Vēstulē norādīja, ka: „ (...) paši zvērinātie revidenti, slēdzot līgumus, atsaucas uz Latvijas Zvērinātu revidentu asociācijas lēmumu, ka maksa par sniegto pakalpojumu nedrīkst būt zemāka par 500 latiem”.

Lai iegūtu papildus informāciju, Konkurences padomes pārstāvji tikās ar LTA pārstāvi A.K. Tikšanās laikā Konkurences padome noskaidroja, ka LTA 2010.gada 17.februāra sapulcē no Latvijas Zvērinātu revidentu asociācijas (turpmāk – LZRA) pārstāvja puses izskanēja informācija par „ (...) Latvijas Zvērināto revidentu asociācijas lēmumu par pakalpojumu saņemt ne mazāk kā 500 lati”.

22.04.2010. Konkurences padome nosūtīja 20 zvērinātiem revidentiem informācijas pieprasījumus, lūdzot sniegt izvērstu skaidrojumu, pēc kādiem kritērijiem tiek aprēķināta un piemērota cena par gada pārskata revīzijas veikšanu, kā arī sniegt datus par 2008. un 2009.gadā sastādītajiem rēķiniem par gada pārskata revīzijas veikšanu.

27.04.2010. Konkurences padomes pārstāvji, pamatojoties uz Konkurences likuma 9.panta piektās daļas 1. un 3.punktu, veica procesuālās darbības (turpmāk – Apmeklējums) pie LZRA. Apmeklējuma laikā tika iegūta informācija par zvērinātu revidentu darbu, LZRA funkcijām, aktuālajiem jautājumiem zvērinātu revidentu darbībā, principiem, kā tiek veidotas cenas par gada pārskatu revīzijas veikšanu u.c. jautājumiem, kā arī tika apskatīti vairāki LZRA gatavotie dokumenti: LZRA valdes sēdes (protokoli un materiāli) par 1996.gadu; LZRA sarakste pamatdarbības jautājumos – 1996.gads; LZRA kopsapulces (protokoli un materiāli) par 1996.gadu; LZRA valdes sēdes (protokoli un materiāli) par 1997.gadu; LZRA rīkojumi pamatdarbības jautājumos 1996. – 2002.gads; LZRA – dokumenti par LZRA izveidošanu un reorganizāciju

(statūti, lēmumi, nolikumi); LZRA sarakste pamatdarbības jautājumos 01.01.1997. – 31.05.1997.; LZRA kopsapulces un valdes sēdes (protokoli un materiāli) par 1998. un 1999.gadu; LZRA kopsapulces (protokoli un materiāli) par 2001. – 2009.gadu.

Izvērtējot iegūto informāciju, Konkurences padome, pamatojoties uz Konkurences likuma 8.panta pirmās daļas 1.punktu, 22.panta 2.punktu un 24.pantu, 29.04.2010. ierosināja administratīvo lietu Nr.p/10/03.01.-01./8 „Par Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas 1.punkta pārkāpumu Latvijas Zvērinātu revidentu asociācijas darbībās” (Prot. Nr.14., 5.§) (turpmāk – Lieta).

Saskaņā ar Konkurences likuma 26.panta sesto daļu Konkurences padome 2010.gada 16.jūlijā (16.07.2010. vēstule Nr. 1444) nosūtīja LZRA paziņojumu par lēmuma pieņemšanai nepieciešamo faktu konstatēšanu, vienlaicīgi informējot procesa dalībniekus par tiesībām 10 dienu laikā no paziņojuma saņemšanas brīža iepazīties ar Lietu, izteikt savu viedokli un iesniegt papildu informāciju.

Konkurences padome 02.08.2010. saņēma vēstuli no LZRA (02.08.2010. vēstule Nr.73) ar izteiktajiem argumentiem Lietā.

09.08.2010. Konkurences padome nosūtīja LZRA vēstuli (09.08.2010. vēstule Nr.1604) ar lūgumu precizēt LZRA 02.08.2010. vēstulē Nr. 73 sniegto informāciju.

Konkurences padome 10.08.2010. saņēma vēstuli no LZRA (10.08.2010. vēstule Nr.75), kurā precizēta LZRA 02.08.2010. vēstulē Nr. 73 sniegtā informācija.

LZRA ir reģistrēta Latvijas Uzņēmumu reģistra Biedrību un nodibinājumu reģistrā ar vienoto reģistrācijas Nr. 40008009351, tās juridiskā adrese – Brīvības iela 224, Rīga, LV – 1039.

Lietas izpētes gaitā tika iegūta informācija no LTA, LZRA, kā arī no zvērinātu revidentu birojiem: IK E.Sončikas zvērināta revidenta birojs „ES”, SIA „Revidentes Olgas Kuraševas birojs”, SIA „Zvērinātas revidentes Vijas Balčunes birojs”, SIA „Zvērinātas revidentes S.Koļesņikovas birojs”, SIA „Zvērinātas revidentes Ā.Ungures birojs”, SIA „D.Daņēvičas birojs”, SIA „Gaidas Kalniņas audits”, SIA „Zvērināta revidenta A.Kalniņas birojs”, SIA „Andra Samoviča birojs”, SIA „Birutas Birojs”, SIA „N.Lasmanes revidentu birojs”, SIA „Ievas Liepiņas birojs”, SIA „A.Kursītes auditorfirma”, SIA „Auditoru birojs D.M.”, SIA „Konsultāciju birojs Lauda”, SIA „Audits KV”, SIA „Firma A.G”.

Izvērtējot Lietas izpētes gaitā iegūto informāciju, Konkurences padome

konstatēja:

1. Konkrētais tirgus

Saskaņā ar Konkurences likuma 1.panta 4.punktu „*konkrētais tirgus – konkrētās preces tirgus, kas izvērtēts saistībā ar konkrēto ģeogrāfisko tirgu*”. Saskaņā ar Konkurences likuma 1.panta 5.punktu „*konkrētās preces tirgus – noteiktas preces tirgus, kurā ietverts arī to preču kopums, kuras var aizstāt ar šo noteikto precī konkrētajā ģeogrāfiskajā tirgū, ņemot vērā pieprasījuma un piedāvājuma aizstājamības faktoru, preču pazīmes un lietošanas īpašības*”, un saskaņā ar Konkurences likuma 1.panta 3.punktu „*konkrētais ģeogrāfiskais tirgus – ģeogrāfiska teritorija, kurā konkurences apstākļi konkrētās preces tirgū ir pietiekami līdzīgi visiem šā tirgus dalībniekiem, un tādēļ šo teritoriju var nošķirt no citām teritorijām*”.

Likuma „Par zvērinātiem revidentiem” 1.panta pirmās daļas 7.punkts nosaka, ka: „revidenta ziņojums ir zvērināta revidenta sagatavots dokuments, kurā ietverts: a) ievads, kurā identificēti revidētie finanšu pārskati un iekļautas ziņas par klienta un zvērināta revidenta atbildību, b) veiktā revīzijas darba apjoma apraksts un atsaucē uz revīzijā ievērotajiem revīzijas standartiem, c) zvērināta revidenta atzinums vai atteikums sniegt atzinumu, d) norādījums uz visiem apstākļiem, kuriem zvērināts revidents vēlas pievērst uzmanību, e) zvērināta revidenta viedoklis par to, vai vadības ziņojums atbilst finanšu pārskatiem, bet attiecīgos gadījumos — vai konsolidētais ziņojums atbilst konsolidētajiem finanšu pārskatiem”. Atbilstoši likuma „Par zvērinātiem revidentiem” 1.panta pirmās daļas 8.punktam revīzijas pakalpojums ir: „a) normatīvajos aktos noteiktā klienta gada pārskata, arī konsolidētā gada pārskata, pārbaude un revidenta ziņojuma sniegšana par tajā ietvertajiem finanšu pārskatiem, b) revīzijas uzdevuma veikšana pēc likumos noteiktā Komercreģistra iestādes, izmeklēšanas iestādes, prokurora, tiesneša vai tiesas uzaicinājuma likumos noteiktajos gadījumos, c) valsts un pašvaldību institūciju finanšu revīzija un revīzijas pārskata sagatavošana, kā arī atzinuma sniegšana par saimnieciskā gada pārskatu, d) citos normatīvajos aktos vai revīzijas pakalpojuma līgumā paredzēta revīzijas uzdevuma veikšana”.

Zvērināta revidenta atzinuma nepieciešamību regulē Gada pārskatu likums. Saskaņā ar Gada pārskatu likuma 54.panta otrajā daļā noteiktajiem kritērijiem: „Šā panta pirmajā daļā minētie kritēriji ir: 1) bilances kopsumma — 250 000 latu; 2) neto apgrozījums — 500 000 latu; 3) vidējais darbinieku skaits pārskata gadā — 25”, no kuriem uzņēmumam sasniedzot vismaz divus, obligāti nepieciešams zvērināta revidenta atzinums. Tāpat zvērināta revidenta atzinums uzņēmumam var būt nepieciešams, lai to iesniegtu bankā, piemēram, pirms kredīta saņemšanas.

Zvērināta revidenta ziņojumu par gada pārskata revīzijas veikšanu var sagatavot tikai zvērināts revidents, līdz ar to revīzijas pakalpojums ir uzskatāms par unikālu, un to nav iespējams aizstāt ar kādu citu pakalpojuma sniedzēju vai pakalpojumu.

Saskaņā ar likuma „Par zvērinātiem revidentiem” 4.panta pirmo daļu „Fiziskā persona iegūst zvērināta revidenta statusu pēc tam, kad tā šajā likumā noteiktajā kārtībā ir nokārtojusi zvērinātu revidentu kvalifikācijas eksāmenus, saņēmusi Latvijas Zvērinātu revidentu asociācijas izsniegtu zvērināta revidenta sertifikātu un ierakstīta Zvērinātu revidentu reģistrā”. Atbilstoši likuma „Par zvērinātiem revidentiem” 8.pantam pretendentiem ir jāatbilst šādiem kritērijiem: „Zvērinātu revidentu kvalifikācijas eksāmenus var kārtot rīcībspējīga fiziskā persona, kura atbilst visām šajā pantā minētajām prasībām: 1) ir sasniegusi 25 gadu vecumu; 2) ir Latvijas Republikā vai ārvalstīs ieguvusi augstāko izglītību ekonomikas, vadības vai finanšu jomā vai arī ārvalstīs ieguvusi attiecīgās valsts revidenta kvalifikāciju. Lēmumu par ārvalstīs izsniegto attiecīgo izglītību apliecinošo dokumentu atzīšanu, ievērojot Izglītības likumā noteikto kārtību, pieņem Zvērinātu revidentu asociācija; 3) prot latviešu valodu; 4) ir ieguvusi Latvijas Zvērinātu revidentu asociācijas atzītu vismaz triju gadu pieredzi klienta gada pārskatu pārbaudē, kā arī finanšu revīzijā; 5) ir persona ar nevainojamu reputāciju (uz to neattiecas neviens no šā likuma 9.pantā minētajiem apstākļiem)”. Saskaņā ar likuma „Par zvērinātiem revidentiem” 11.panta pirmo daļu „Zvērinātu revidentu kvalifikācijas eksāmenos pārbauda, vai pretendentiem ir pietiekams teorētisko zināšanu līmenis, kā arī spējas izmantot šīs zināšanas praksē, lai varētu pietiekami kvalitatīvi, ievērojot likumus un Latvijā atzītos starptautiskos revīzijas standartus, veikt šā likuma 2.pantā minēto profesionālo darbību”. Saskaņā ar likuma „Par zvērinātiem revidentiem” 11.panta otro daļu „Zvērinātu revidentu kvalifikācijas eksāmeni tiek kārtoti rakstveidā latviešu valodā”.

Likums „Par zvērinātiem revidentiem” paredz arī ārvalstu revidentu atzīšanas kārtību, lai iegūtu zvērināta revidenta kvalifikāciju Latvijā. Saskaņā ar minētā normatīvā akta 13.pantu: „*Latvijas Zvērinātu revidentu asociācija atzīst, ka tādas personas kvalifikācija, kura revidenta profesionālo kvalifikāciju ir ieguvusi ārvalstī (Eiropas Savienības dalībvalstī, Eiropas Ekonomikas zonas valstī vai trešajā valstī), ir līdzvērtīga zvērināta revidenta kvalifikācijai, un izsniedz šai personai zvērināta revidenta sertifikātu, ja šis ārvalsts revidents atbilst visiem turpmāk minētajiem nosacījumiem: 1) ir iesniedzis atbilstoši Izglītības likumā noteiktajai kārtībai Zvērinātu revidentu asociācijas atzītu profesionālo kvalifikāciju apliecinošu dokumentu, kas apstiprina, ka tā īpašnieks saskaņā ar attiecīgās ārvalsts likumiem ir tiesīgs šajā valstī veikt profesionālu darbību, kuru atbilstoši Latvijas likumiem veic zvērināts revidents; 2) ir nokārtojis to daļu no Latvijas Zvērinātu revidentu asociācijas organizēto zvērinātu revidentu kvalifikācijas eksāmenu priekšmetiem, kuri ietver pretendenta zināšanu pārbaudi publiskajās tiesībās, Civillikumā, darba tiesībās un sociālās garantijas reglamentējošajos likumos, komercdarbības un maksātnespējas likumos un nodokļu likumos; 3) (...); 4) ir ierakstīts attiecīgā ārvalsts (Eiropas Savienības dalībvalsts, Eiropas Ekonomikas zonas valsts vai trešās valsts) revidentu reģistrā”.*

Konkrētā ģeogrāfiskā tirgus definīcija norāda uz tirgus dalībnieku ģeogrāfisko izvietojumu – teritoriju, kurā attiecīgie tirgus dalībnieki ir iesaistīti preču piegādē vai pakalpojumu sniegšanā. Šajā teritorijā konkurences apstākļi ir pietiekami līdzīgi un to var nošķirt no pārējām teritorijām tajās esošo ievērojami atšķirīgo konkurences apstākļu dēļ.

Saskaņā ar likumu „Par zvērinātiem revidentiem” un Gada pārskatu likumu, zvērināta revidenta pakalpojuma sniegšana un saņemšana notiek Latvijas Republikas teritorijā, kurā LZRA biedri darbojas savstarpējas konkurences apstākļos. Līdz ar to konkrētais tirgus, kurā tiek analizēta LZRA darbību atbilstība Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas 1.punktā noteiktajam, ir revīzijas pakalpojumu tirgus Latvijas Republikas teritorijā.

2. Latvijas Zvērinātu revidentu asociācija

Likuma „Par zvērinātiem revidentiem” 6.panta otrā daļa nosaka, ka: „*Latvijas Zvērinātu revidentu asociācijā pēc profesionālās darbības principa ir apvienoti visi Latvijas zvērināti revidenti un zvērinātu revidentu komercsabiedrības*”, līdz ar to visi Latvijas zvērinātie revidenti ir LZRA biedri.

Atbilstoši likuma „Par zvērinātiem revidentiem” 6.panta ceturtajai daļai LZRA ir šādi darbības mērķi, tā: „*1) pārstāv un aizstāv savu biedru intereses; 2) organizē zvērinātu revidentu kvalifikācijas eksāmenus; 3) lemj par sertifikāta izsniegšanu zvērinātam revidentam un licences izsniegšanu zvērinātu revidentu komercsabiedrībai; 4) kārtā Zvērinātu revidentu reģistru un Zvērinātu revidentu komercsabiedrību reģistru; 5) izskata zvērinātu revidentu un klientu strīdus pēc strīdā iesaistītās puses pieprasījuma; 6) organizē un uzrauga zvērinātu revidentu izglītības turpināšanu un profesionālās kvalifikācijas pilnveidošanu Latvijas Zvērinātu revidentu asociācijas atzītā tālākizglītības procesā; 7) veic citus likumos un savos statūtos noteiktos uzdevumus”.*

Uz 2010.gada 27.aprīli LZRA bija 159 biedri, kas ir fiziskas personas, un ir izsniegtas 145 licences juridiskām personām.

Atbilstoši Konkurences likuma 1.panta 7.punktam LZRA biedri ir atzīstami par konkurentiem, jo ir viena un tā paša konkrētā tirgus dalībnieki. Atbilstoši Konkurences likuma 1.panta 9.punktam LZRA ir atzīstama par tirgus dalībnieku.

3. Normatīvo aktu regulējums

Saskaņā ar Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas 1.punktu *„Ir aizliegtas un kopš noslēgšanas brīža spēkā neesošas tirgus dalībnieku vienošanās, kuru mērķis vai sekas ir konkurences kavēšana, ierobežošana vai deformēšana Latvijas teritorijā, to skaitā vienošanās par: tiešu vai netiešu cenu vai tarifu noteikšana jebkādā veidā vai to veidošanas noteikumiem, kā arī par tādas informācijas apmaiņu, kura attiecas uz cenām vai realizācijas noteikumiem”*.

Konkurences likuma 1.panta 11.punkts nosaka, ka: *„vienošanās – divu vai vairāku tirgus dalībnieku līgums vai saskaņota darbība, kurā tirgus dalībnieki piedalās, kā arī lēmums, ko pieņēmusi reģistrēta vai neregistrēta tirgus dalībnieku apvienība (asociācija, savienība u.tml.) vai tās amatpersona”*.

Saskaņā ar Konkurences likuma 1.panta 6.punktu *„konkurence – pastāvoša vai potenciāla ekonomiskā (saimnieciskā) sāncensība starp diviem vai vairākiem tirgus dalībniekiem konkrētajā tirgū”*. Sāncensība nenotiek un konkurence ir izslēgta, ja konkurenti saskaņo savus plānus vai dara tos zināmus viens otram. Viens no konkurences pastāvēšanas pamatnosacījumiem – katram tirgus dalībniekam sava komerciālā politika jānosaka neatkarīgi. Šis princips izriet ne tikai no Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas, bet arī no Eiropas Savienības tiesas (līdz 01.10.2009. Eiropas Kopienų tiesas)¹ un Latvijas tiesu prakses².

Ministru kabineta 2008.gada 29.septembra noteikumi Nr.798 *„Noteikumi par atsevišķu horizontālo sadarbības vienošanos nepakļaušanu Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā noteiktajam vienošanās aizliegumam”* (turpmāk – Noteikumi Nr.798) nosaka atsevišķas tirgus dalībnieku horizontālās sadarbības vienošanās kuras būtiski neietekmē konkurenci un nosaka kritērijus, ar kuriem atsevišķas tirgus dalībnieku horizontālās sadarbības vienošanās netiek pakļautas Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā noteiktajam vienošanās aizliegumam. Savukārt Noteikumu Nr.798 6.punkts nosaka, ka *„horizontālās sadarbības vienošanās tiek pakļauta vienošanās aizliegumam, ja tā tieši vai netieši satur horizontālo karteļa vienošanos vai aizliegtu horizontālo sadarbības vienošanos”*, turklāt 2.9.apakšpunktā ir noteikts, ka *„horizontāla karteļa vienošanās – vienošanās starp konkurentiem, kuras mērķis ir kavēt, ierobežot vai deformēt konkurenci starp tiem, tai skaitā vienošanās par tiešu vai netiešu cenu vai tarifu noteikšanu jebkādā veidā vai to veidošanas noteikumiem(..)”*.

Ņemot vērā augstāk minēto normatīvo regulējumu un izvērtējot Lietā iegūtos faktus, Konkurences padome secina, ka šajā gadījumā izpildās visas horizontālā karteļa vienošanās tiesiskā sastāva pazīmes:

- 1) vienošanās ir notikusi starp konkurentiem – zvērinātiem revidentiem;
- 2) mērķis – kavēt, ierobežot vai deformēt konkurenci starp konkurentiem, šajā gadījumā pārkāpums izpaužas kā maksas noteikšana (minimālās cenas noteikšana) par zvērinātu revidentu pakalpojumiem un konkurence jeb sāncensība tiek izslēgta. Minēto darbību veikšana atbilstoši Ministru kabineta 2008.gada 29.septembra noteikumiem Nr.796 *„Kārtība, kādā nosakāms naudas sods par Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā un 13.pantā paredzētajiem pārkāpumiem”* atzīstama par sevišķi smagu Konkurences likuma pārkāpumu³.

Līdz 1997.gada 31.decembrim spēkā bija 1991.gada 3.decembra likums *„Par konkurenci un monopoldarbības ierobežošānu”*, kura normatīvais regulējums

¹ Sk. Eiropas Kopienų tiesas 1975.gada 16.decembra sprieduma apvienotajā lietā Nr.C-114/73 Suiker Unie u.c. pret Eiropas Kopienų Komisiju 173.punkts;

² Sk. LR Augstākās tiesas Senāta 2009.gada 29.jūnija spriedums lietā Nr.A42426505, 18.punkts.

³ Ministru kabineta 2008.gada 29.septembra noteikumiem Nr.796 *„Kārtība, kādā nosakāms naudas sods par Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā un 13.pantā paredzētajiem pārkāpumiem”* 15.punkts

neparedzēja tiešu atbildību tirgus dalībnieku apvienībai, kas ir LZRA. Tādējādi, vērtējot LZRA atbildību, ir ņemams vērā iepriekš minētais regulējums kopsakarā ar faktu, ka šādas darbības minētajā laika periodā veica tās biedri, kuri piedalījās lēmuma pieņemšanā.

Likuma „Par konkurenci un monopoldarbības ierobežošanu” 1.pants nosaka, ka *„šis likums attiecas uz visiem uzņēmējiem, uzņēmumiem un uzņēmēj sabiedrībām, kā arī fiziskajām personām, kuras veic uzņēmējdarbību Latvijas Republikā (..)”*. Līdz ar to Konkurences padome secina, ka LZRA biedri, t.i., zvērināti revidenti uzskatāmi par likuma „Par konkurenci un monopoldarbības ierobežošanu” subjektiem, uz kuriem attiecas šī likuma 6.pantā noteiktais vienošanās aizliegums, t.sk. aizliegums noteikt cenu.

1997.gada 18.jūnijā tika pieņemts jauns likums – Konkurences likums, kas stājās spēkā 1998.gada 1.janvārī. Minētais likums, saskaņojot nacionālās tiesības ar Eiropas Savienības konkurences tiesībām, tieši noteica atbildību par Konkurences likuma pārkāpumiem arī tirgus dalībnieku apvienībām, t.i., likuma 4.panta pirmajā daļā noteikts, ka *„šis likums attiecas uz tirgus dalībniekiem un jebkura veida reģistrētām un neregistrētām tirgus dalībnieku apvienībām”*. Par tirgus dalībnieku šī likuma izpratnē atzīta *jebkura fiziska vai juridiska persona, kura veic vai gatavojas veikt uzņēmējdarbību, neatkarīgi no šīs darbības formas, un par vienošanos – jebkādā formā noslēgts divu vai vairāku tirgus dalībnieku līgums vai saskaņota darbība, kurā tirgus dalībnieki piedalās, kā arī lēmums, ko pieņem jebkādā formā reģistrēta dažādu tirgus dalībnieku apvienība (asociācija, savienība u.tml.) vai tās pilnvarota amatpersona*. 1997.gada 18.jūnija Konkurences likums tika aizstāts ar 2001.gada 4.oktobra Konkurences likumu, kurā ietvertas iepriekš minētajām analogiskas normas un kas ir spēkā arī pašreiz. Ņemot vērā minēto, secināms, ka no 1998.gada 1.janvāra arī uz LZRA rīcību attiecas Konkurences likuma regulējums un LZRA ir atbildīga par ar tās lēmumu īstenoto aizliegto vienošanos.

Lietā nav strīda un ir konstatēts, ka jau saskaņā ar 03.12.1991. likuma „Par konkurenci un monopoldarbības ierobežošanu” 6.panta otrās daļas 2.punktu un attiecīgi 18.06.1997. Konkurences likuma 15.panta pirmo daļu ir aizliegtas vienošanās par cenu noteikšanu starp konkurentiem.

Novērtējot LZRA atbildību, Konkurences padome ņem vērā arī Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2006.gada 16.maija spriedumā Lietā Nr.SKA-168 (17., 18.punkts) sniegto skaidrojumu, ka *publiskajās tiesībās jaunā tiesību norma parasti ir piemērojama tiem apstākļiem, kas radušies pirms, bet turpinās pēc jaunās tiesību normas spēkā stāšanās (ievadītiem jeb turpinātiem apstākļiem), proti, jaunajai tiesību normai ir tūlītējs spēks. Tādējādi, ja Konkurences likuma pārkāpums ir uzsākts vienas tiesību normas spēkā esamības laikā, bet turpināts un pārtraukts citas tiesību normas spēkā esamības laikā, piemērojama tā likuma redakcija, kas bija spēkā, kad pārkāpums tika pabeigts – proti, jaunākā tiesību norma. Jaunākā tiesību norma ir piemērojama neatkarīgi no tā, vai tā ietver labvēlīgāku sankciju kā iepriekšējā tiesību norma vai ne*.

Ņemot vērā visu iepriekš minēto, Konkurences padome secina, ka laika periodā no 1997.gada 16.maija (dienas, kad tika pieņemts LZRA Kopsapulces lēmums par minimālās maksas noteikšanu par zvērinātu revidentu pakalpojumiem) līdz 1998.gada 1.janvārim, kad stājās spēkā Konkurences likums, aizliegums vienoties par cenu attiecas tieši uz zvērinātiem revidentiem, savukārt laikā periodā no 1998.gada 1.janvāra aizliegums vienoties par cenu attiecas arī uz LZRA.

4. Lietā iegūtie pierādījumi

4.1. Apmeklējot LZRA, Konkurences padomes pārstāvji veica LZRA sagatavoto dokumentu apskati. Veicot dokumentu apskati, konstatēts:

4.1.1. LZRA biedru aizpildītas anketas, kas apliecina, ka LZRA 1995. – 1996.gadā ir veikusi savu biedru – zvērinātu revidentu aptauju, noskaidrojot šādus jautājumus: (*).

Konkurences padome konstatēja, ka daļai no aizpildītajām anketām revidenti norādījuši savu vārdu, uzvārdu un licences numuru, savukārt daļai anketu šie dati nav norādīti. Tā kā anketā ir iekļauts arī jautājums, (*), tad arī tajos gadījumos, kad revidenti izvēlējušies palikt anonīmi, LZRA ir bijusi iespēja identificēt konkrēto anketas aizpildītāju (piemēram, apskatot attiecīgā klienta Uzņēmumu reģistrā iesniegto gada pārskatu).

Konkurences padome secina, ka aptaujas rezultātā LZRA administrācija, kura organizēja aptauju un kuras sastāvā bija LZRA biedri, ieguva datus par (*). Konkurences padomes ieskatā šie dati vērtējami kā sensitīvi un komercnoslēpumu saturoši, tāpēc nedrīkst būt izpaužami, it sevišķi konkurentiem. Šāda informācijas apmaiņa var būtiski deformēt konkurenci, tajā skaitā mākslīgi var tikt sadārdzinātas pakalpojuma cenas un ciest klienti – uzņēmumi, kuriem nepieciešams zvērināta revidenta atzinums par gada pārskatu.

4.1.2. „Izraksts no LZRA 1996.gada 16.maija⁴” kopsapulces protokola, kurā norādīts: „8.punkts. Kopsapulce ar balsu vairākumu nolēma, ka minimālā samaksa par zvērināta revidenta pakalpojumiem, veicot gada pārskata pārbaudi, ir 500 Ls”.

Saskaņā ar likuma „Par zvērinātiem revidentiem” 7.panta pirmo daļu „Latvijas Zvērinātu revidentu asociācijas augstākā pārvaldes institūcija ir kopsapulce. Tā ievēl Latvijas Zvērinātu revidentu asociācijas priekšsēdētāju, valdes locekļus un izveido pastāvīgās komitejas”. Līdz ar to kopsapulcē pieņemtie lēmumi ir saistoši visiem LZRA biedriem. Līdz ar to minētajā kopsapulcē pieņemtais lēmums attiecas uz visiem zvērinātiem revidentiem, t.i., visiem konkrētā tirgus dalībniekiem.

Konkurences padome konstatē, ka biedru aptauju par pakalpojumu izcenojumiem organizēja LZRA, bet LZRA kopsapulcē lēmumu, „(..) ka minimālā samaksa par zvērināta revidenta pakalpojumiem, veicot gada pārskata pārbaudi, ir 500 Ls”, pieņēma tajā sanākušo biedru vairākums. Konkurences padome uzskata, ka šī lēmuma mērķis bija vienoties par minimālo pakalpojuma cenu, kuru var piemērot konkurenti. Tādējādi Konkurences padome secina, ka LZRA ir pārkāpusi likuma „Par konkurenci un monopoldarbības ierobežošanu” 6.panta otrās daļas 2.punktā noteikto aizliegumu. Minētās darbības aizliedz arī Konkurences likuma 15.panta pirmās daļas 1.punkts, kas bija spēkā no 1998.gada 1.janvāra līdz 2001.gada 31.decembrim, kā arī šobrīd spēkā esošā Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas 1.punkta redakcija.

4.2. 13.07.2010. Konkurences padome saņēma iesniegumu no (*). Iesniegumā ir apliecināts, ka 2010.gada 17.februārī (*) piedalījās LTA padomes sēdē, kurā kā pirmais jautājums bija „par zvērinātu revidentu atzinumiem par uzņēmumu gada pārskatiem, vispār to nepieciešamība un revidentu darba apmaksas izcenojumi”. LZRA pārstāvēja K.P., kura, saskaņā ar (*) 31.03.2010. iesniegumā norādīto, „izteicās, ka starp revidentiem ir vienošanās, ka nekādā gadījumā samaksa par atzinumu par gada pārskatu nedrīkst būt zemāka par 500 latiem”.

⁴ LZRA 10.08.2010. vēstulē Nr.75 iesniegti pierādījumi, kas apliecina, ka LZRA kopsapulce ir notikusi 1997.gada 16.maijā un LZRA kopsapulces protokola izrakstā norādītais datums 16.05.1996. ir kļūdainis.

4.3. 13.07.2010. Konkurences padome saņēma iesniegumu no (*). Iesniegumā ir norādīts, ka 2010.gada 17.februārī (*) piedalījās LTA padomes sēdē. LZRA pārstāvēja K.P., kura, saskaņā ar (*) 31.03.2010. iesniegumā norādīto, „izteicās, ka starp revidentiem ir vienošanās, ka nekādā gadījumā samaksa par atzinumu par gada pārskatu nedrīkst būt zemāka par 500 latiem.” Vienlaicīgi (*) lūdza „izvērtēt zvērināto revidentu pakalpojumu maksas samēru ar darba ieguldījumu un veikt pasākumus, kas samazinātu nesamērīgo izmaksu slogu uzņēmumiem”.

4.4. Konkurences padome 02.08.2010. saņēma no LZRA 02.08.2010. vēstuli Nr.73. „Par pierādījumiem lietā Nr.p/10/03.01.-01./8 „Par Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas 1.punkta pārkāpumu Latvijas Zvērinātu revidentu asociācijas darbībā”” (turpmāk – LZRA Vēstule Nr.73). Vēstulē Nr.73 LZRA raksta, ka „LZRA lēmums par to, ka minimālā samaksa par gada pārskata revīzijas veikšanu nosakāma Ls 500 apmērā tika pieņemts nevis 1996.gada 16.maijā, bet 1997.gada 16.maijā”. Konkurences padome uzskata, ka Vēstulē Nr.73 norādītais ir vērtējams kā LZRA apstiprinājums un fakta atzīšana, ka LZRA pieņēma lēmumu par minimālās samaksas Ls 500 noteikšanu par gada pārskata revīzijas veikšanu.

4.5. Konkurences padome 10.08.2010. saņēma no LZRA 10.08.2010. vēstuli Nr.75 „Par Latvijas Zvērinātu revidentu asociācijas sniegto informāciju 02.08.2010. vēstulē Nr.73” (turpmāk – LZRA Vēstule Nr.75). LZRA Vēstulē Nr.75 ir iesniegts (*). Protokolā rakstīts: (*). Konkurences padomes viedoklis par šo LZRA lēmumu ir sniegts šī lēmuma 4.1.2.punktā.

Protokolā rakstīts: (*). Konkurences padome konstatē, ka lēmumu par minimālās maksas noteikšanu gada pārskata revīzijas pakalpojumam LZRA biedri pieņēmuši vienprātīgi, nevienam biedram neiebilstot.

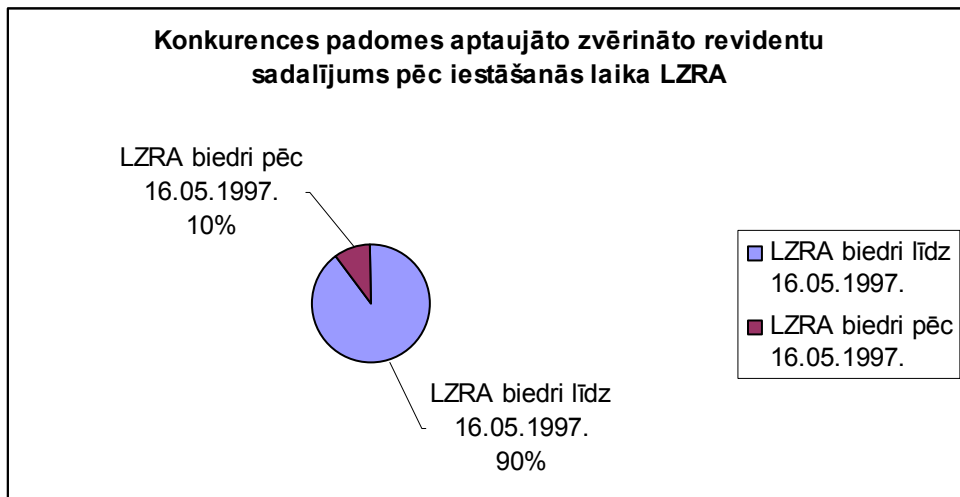
5. Apkopotā informācija, kas iegūta no zvērinātiem revidentiem

5.1. Informācija par Konkurences padomes aptaujātajiem LZRA biedriem

Nr.	Sertifikāta nr.	Vārds, uzvārds	Sertifikāta izdošanas datums	Revidenta birojs
1	1	Edīte Sončika	24.01.1994.	IK E.Sončikas zvērināta revidenta birojs "ES" Rīgas 9, Saldus, LV-3801
2	5	Olga Kuraševa	24.01.1994.	SIA „Revidentes Olgas Kuraševas birojs” 40003348406 A. Čaka iela 26-11a, Rīga, LV-1011
3	8	Vija Balčune	24.01.1994.	SIA „Zvērinātas revidentes Vijas Balčunes birojs” 40003685091 Mežciema iela 2, LV-1079
4	14	Anita Kursīte	24.01.1994.	SIA „A.Kursītes auditorfirma” 45402005304 Raiņa iela 13-2, Madona, LV-4801
5	22	Svetlana Koļesņikova	24.01.1994.	SIA „Zvērinātas revidentes S.Koļesņikovas birojs” 40002024395 Torņakalna iela 28, Rīga, LV-1004
6	27	Dainis Muciņš	24.01.1994.	SIA „Auditoru birojs D.M.” 40003244812 Skanstes iela 13-

				233, Rīga, LV-1013
7	58	Inga Jansone	19.05.1994.	SIA „Konsultāciju birojs Lauda” 40003481204 Kuldīgas iela 3, Ventspils, LV-3600
8	63	Ārija Ungure	11.08.1994.	SIA „Zvērinātas revidentes Ā.Ungures birojs” 40003378063 Dzelzavas iela 19-40, Rīga, LV- 1084
9	72	Dagnija Daņēviča	11.08.1994.	SIA „D.Daņēvičas revidentu birojs” 40003470111 Tērbatas iela 6/8-75, Rīga, LV-1050
10	74	Veronika Krastiņa	11.08.1994.	SIA „Audits KV” 40003296725 Marijas iela 16, Rīga, LV-1011
11	75	Aina Garanča	11.08.1994.	SIA „Firma A.G.” 40102031995 jur.adrese: Brīvības 152-23, Rīga, LV-1012; pasta adrese: Kr. Valdemāra iela 76, Rīga, LV-1013
12	83	Gaida Kalniņa	20.02.1995.	SIA „Gaidas Kalniņas audits” 43603020790 Lielā iela 37-5, Jelgava, LV-3001
13	91	Aija Kalniņa	09.11.1995.	SIA „Zvērināta revidenta A.Kalniņas birojs” 40002045062 Stabu iela 46/48-15, Rīga, LV- 1011
14	94	Andris Samovičš	09.11.1995.	SIA „Andra Samoviča birojs” 40003432675 Stabu iela 19, Rīga, LV-1011
15	106	Biruta Novika	30.04.1996	SIA „Birutas Birojs” jur.adrese: Parku iela 50-13, Ludza, LV-5701; biroja adrese: Raiņa iela 16, 7.kab., Ludza, LV-5701
16	134	Nata Lasmane	02.05.2001.	SIA „N.Lasmanes revidentu birojs” 40003668621 Mēmeles iela 37/3, Mārupes pag., Mārupes nov., LV- 2167
17	161	Ieva Liepiņa	08.12.2006.	SIA „Ievas Liepiņas birojs” 40003747546 F.Sadovņikova iela 13 - 4, Rīga, LV-1003
18	43	Iveta Rutkovska	21.04.1994.	SIA „I.Rutkovskas birojs” 44102012312 Liepu iela 3, „Vālodzes”, Stopiņu novads, Rīgas rajons, LV-2130
19	76	Rasma Popova	20.02.1995.	SIA „Pokora” 40103104961 Saules iela 26, Zaķumuiža, Ropažu pag., Rīgas raj., LV-2133
20	80	Taisija Boženkova	20.02.1995.	SIA „T.Boženkovas birojs” 40003412467 Jukuma Vācieša iela 12-66, Rīga, LV-1021

No šiem revidentiem, kuriem Konkurences padome nosūtīja informācijas pieprasījumus, attaisnojošu iemeslu dēļ atbildes nesniedza: Rasma Popova, SIA „Pokora”, Taisija Boženkova SIA „T.Boženkovas birojs”, savukārt Iveta Rutkovska, SIA „I.Rutkovskas birojs” sniedza daļēju atbildi.

Konkurences padome secina, ka 90% no Konkurences padomes aptaujātajiem 20 LZRA biedriem bija informēti par 1997.gada 16.maija kopsapulces lēmumu.

5.2. Cenas noteikšana

Apkopojot informāciju, pēc kādiem kritērijiem tiek aprēķināta un piemērota cena par gada pārskata revīzijas veikšanu, Konkurences padome secina, ka revidenti izmanto atšķirīgas sarežģītības cenu noteikšanas metodes, vērtējot dažādus uzņēmumu raksturojošus kritērijus. Daļa aptaujāto revidentu norādījuši, ka cenas tiek kalkulētas atbilstoši Starptautiskajiem revīzijas standartiem.

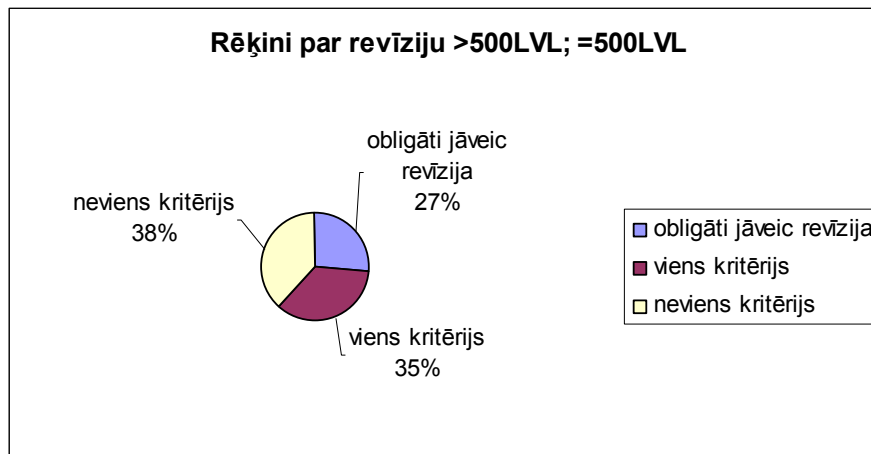
Konkurences padome konstatē, ka nepastāv vienota metodika cenas noteikšanā par revīzijas pakalpojumu. Visbiežāk revidenti kā būtiskus uzņēmumu raksturojošus kritērijus, nosakot cenu, minējuši: (*).

5.3. Informācijas no LZRA biedru izsniegtajiem rēķiniem apkopojums

Izvērtējot faktisko maksu par revīzijas pakalpojumu, Konkurences padome secina, ka revidentu izcenojumi ir savstarpēji atšķirīgi.
(*).

Konkurences padomes aptaujāto LZRA biedru (zvērinātu revidentu) klientu skaits un vidējais cenu sadalījums: (*).

Izvērtējot aptaujāto revidentu sastādītos rēķinus revīzijas pakalpojumam 2008. un 2009.gadā, gadījumos, kad maksa par revīzijas pakalpojumu ir bijusi zemāka par 500,00 Ls vai vienāda 500,00 Ls, Konkurences padome konstatē, ka šāda maksa piemērota 9% gadījumu jeb 127 gada pārskatu revīzijām. No tiem tikai 27% gadījumi ir bijuši tādi, kad uzņēmumi klasificējušies Gada pārskatu likuma 54.panta otrajā daļā noteiktajiem kritērijiem: „Šā panta pirmajā daļā minētie kritēriji ir: 1) bilances kopsumma — 250 000 latu; 2) neto apgrozījums — 500 000 latu; 3) vidējais darbinieku skaits pārskata gadā — 25”, no kuriem uzņēmumam sasniedzot vismaz divus, obligāti nepieciešams zvērināta revidenta atzinums, savukārt 73% gadījumu uzņēmumi nav klasificējušies Gada pārskatu likuma 54.panta otrajā daļā noteiktajiem kritērijiem.

Izvērtējot gadījumus, kad neklasificējoties Gada pārskatu likuma 54.panta otrajā daļā noteiktajiem kritērijiem, maksa par revīzijas pakalpojumu bijusi 500 Ls, Konkurences padome konstatē, ka uzņēmumu apgrozījums šajos gadījumos ir bijis robežās no 0,00 Ls līdz 741 141,00 Ls.

6. Lietas apstākļu un lietas dalībnieku darbību juridiskais novērtējums

Lai konstatētu Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā noteikto aizlieguma pārkāpumu, ir jāpierāda, ka:

- 1) starp LZRA biedriem ir pastāvējusi vienošanās par tiešu vai netiešu cenu vai tarifu noteikšanu jebkādā veidā vai to veidošanas noteikumiem attiecībā uz maksu par zvērināta revidenta pakalpojumiem;
- 2) vienošanās mērķis vai sekas bija kavēt, ierobežot vai deformēt konkurenci Latvijas Republikas teritorijā.

Vienošanās saskaņā ar Konkurences likuma 1.panta 11.punktu ir arī lēmums, ko pieņēmusi reģistrēta vai neregistrēta tirgus dalībnieku apvienība (asociācija, savienība u.tml.) vai tās amatpersona. Savukārt, saskaņota darbība ir jebkuri tieši vai netieši tāda veida kontakti starp tirgus dalībniekiem, kuri atklāj konkurentam darbības, kuras tie nolēmuši vai plāno veikt tirgū, kur šādu kontaktu mērķis vai sekas ir radīt tādus konkurences apstākļus, kuri neatbilst konkrētā tirgus normāliem apstākļiem⁵.

Attiecībā uz aizliegtas vienošanās seku konstatēšanu, jānorāda, ka, ja vienošanās mērķis ir konkurences kavēšana ierobežošana vai deformēšana, tad tā ir kvalificējama kā konkurences tiesību pārkāpums neatkarīgi no tā, vai šo saskaņoto darbību rezultātā ir iestājušās konkurenci kavējošas, ierobežojošas vai deformējošas sekas.

Gan Eiropas Kopienų, gan Latvijas tiesu praksē ir nostiprināts princips, ka nav nepieciešams pierādīt faktiskās negatīvās sekas konkurencei, ja ir pierādīts fakts, ka vienošanās mērķis ir bijis kavēt, ierobežot vai deformēt konkurenci⁶.

No Konkurences likuma 11.pantā ietverto normu konteksta izriet, ka likumdevējs Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas 1. – 7.punktā ir uzskaitījis tās tirgus dalībnieku vienošanās, kuru mērķis vai sekas ir konkurences kavēšana,

⁵ LR Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2009.gada 29.jūnija spriedums lietā Nr.A42426505, 18.punkts.

⁶ sk. Lieta Etablissements Consten S.a.R.L. and Grundig-Verkaufs-GmbH v Commission of the European Economic Community Eiropas Kopienų tiesas 1996.gada 13.jūlija sprieduma 7.punktā ir norādīts, ka lai piemērotu 85.panta (tagad 101.panta) pirmo punktu, nav nepieciešams ņemt vērā līguma konkrētās sekas, ja tam ir bijis mērķis kavēt, ierobežot vai deformēt konkurenci, Administratīvā apgabaltiesa 2010.gada 19.aprīļa Spriedumā lietā Nr.A43000209 10.punktā norāda, ka nav nepieciešams ņemt vērā faktiskās negatīvās sekas, ja līgumslēdzēju mērķis ir bijis konkurences kavēšana, ierobežošana vai deformēšana.

ierobežošana vai deformēšana un kuras tādējādi pašas par sevi ir aizliegtas. Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā minētās vienošanās dalībnieku mērķis kavēt, ierobežot vai deformēt konkurenci, vai attiecīgas sekas konkurencei, normas piemērotājam ir īpaši jāpierāda tad, ja faktiskais gadījums neatbilst kādam no normā minētajiem speciālajiem tiesiskajiem sastāviem⁷. Līdz ar to secināms, ka, konstatējot pārkāpuma tiesiskā sastāva pazīmes, kas atbilst Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas 1.punktam, šo darbību mērķis jau pats par sevi ir konkurences kavēšana, ierobežošana vai deformēšana, un tas īpaši nav jāpierāda. Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas izpratnē „mērķis” nenozīmē dalībnieku subjektīvo attieksmi, bet gan attiecīgās vienošanās objektīvu nozīmi un nolūku tajā ekonomiskajā kontekstā, kādā to ir domāts īstenot⁸. Tas nozīmē, ka, ja tiek konstatēts, ka neatkarīgi tirgus dalībnieki, šajā gadījumā zvērināti revidenti, ir vienojušies par minimālās cenas noteikšanu, kas atbilst Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas 1.punktā noteiktajam un ir pierādīts, ka vienošanās izpaudās kā LZRA kopsapulces 1997.gada 16.maija lēmums, tad mērķis kavēt, ierobežot vai deformēt konkurenci „atklājas” šādā LZRA biedru pieņemtā lēmumā. Vienlaicīgi Konkurences padome konstatē, ka atbrīvojums saskaņā ar Noteikumiem Nr.798 minētajai vienošanai par minimālās cenas noteikšanu nav piemērojams, ņemot vērā to, ka konkrētā vienošanās ir atzīstama par horizontālo kartēļa vienošanos un šādas rīcības mērķis objektīvā nozīmē bija: 1) mākslīgi sadārdzināt pakalpojumu cenas par gada pārskata revīzijas veikšanu, nosakot minimālās maksas apjomu; 2) konkurences ierobežošana, kavēšana un deformēšana Konkurences likuma kontekstā.

Nemot vērā Lietuvā konstatētos apstākļus, secināms, ka vienošanās par minimālās cenas noteikšanu iesaistīti visi LZRA biedri, jo LZRA organizētajā kopsapulcē, kas notika 1997.gada 16.maijā kopumā piedalījās (*) un lēmums tika pieņemts ar balsu vairākumu (*).

Nemot vērā visu iepriekš minēto, Konkurences padome secina, ka izpildās visi aizliegtas vienošanās, kas noteikta Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā, tiesiskā sastāva kritēriji, lai būtu pamats konstatēt, ka LZRA darbībās, pieņemot augstāk minēto kopsapulces lēmumu ar kuru tika noteikta minimālā maksa par attiecīgo zvērinātu revidentu pakalpojumu, ir saskatāma aizliegta vienošanās Konkurences likuma izpratnē.

Turklāt, lai arī konkrētajā gadījumā ir konstatēts aizliegta vienošanās mērķis kavēt, ierobežot vai deformēt konkurenci un faktiskās negatīvas sekas nav nepieciešams pierādīt, ir jānorāda, ka Lietuvā tika konstatēts, ka izvērtējot tos gadījumus, kad, neklasificējoties Gada pārskatu likuma 54.panta otrajā daļā noteiktajiem kritērijiem, maksa par revīzijas pakalpojumu bijusi 500 Ls, Konkurences padome konstatē, ka revidējamo uzņēmumu apgrozījums tad ir bijis robežās no 0,00 Ls līdz 741 141,00 Ls. Līdz ar to Konkurences padome secina, ka daļa zvērinātu revidentu maksu par saviem pakalpojumiem nosaka patstāvīgi, neņemot vērā LZRA 1997.gada 16.maija kopsapulcē pieņemto lēmumu, bet daļa - joprojām ievēro. Uz to, ka joprojām pastāvēja iepriekš konstatētā vienošanās, netieši norāda arī LZRA pārstāves K.P. teiktais LTA 2010.gada 17.februāra sapulcē par to, ka LZRA ir lēmums „*par pakalpojumu saņemt ne mazāk kā 500 lati*”. Konkurences padome uzskata, ka tajos gadījumos, kad uzņēmuma

⁷ LR Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2009.gada 29.jūnija spriedums lietā Nr. SKA-234/2009, 20.punkts, http://c4.vds.deac.lv/files/AL/2009/06_2009/29_06_2009/AL_AT_290609_SKA-234_2009.pdf

⁸ Sk.LR Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2009.gada 29.jūnija spriedums lietā Nr. SKA-234/2009, 20.punkts, Administratīvās apgabaltiesas 2009.gada 21.decembra spriedums administratīvajā lietā Nr.A42454106 12lp.; Administratīvās apgabaltiesas 2009.gada 26.novembra spriedums administratīvajā lietā Nr.A43002608 10lp; Administratīvās apgabaltiesas 2009.gada 19.oktobra spriedums administratīvajā lietā Nr.A43000408 8.4.punktā; Administratīvās apgabaltiesas 2009.gada 17.decembra spriedums administratīvajā lietā Nr.A42569106 39.punktā.

apgrozījums ir 0,00 Ls un tas faktiski nedarbojas, gada pārskata revīzijas darba apjoms tad, iespējams, nav liels, līdz ar to arī maksai par šo pakalpojumu tad nevajadzētu būt augstai. Ņemot vērā minēto, Konkurences padome secina, ka, kaut arī minētajā situācijā, lai konstatētu Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā noteikto pārkāpumu ir pietiekami, ka ir konstatēts LZRA vienošanās mērķis kavēt, ierobežot vai deformēt konkurenci, taču, LZRA pārstāves LTA sapulcē norādītais un Lēmuma 5.3.punktā konstatētie LZRA biedru aptaujas rezultāti liecina arī par LZRA vienošanās sekām, jo daļa zvērinātu revidentu LZRA kopsapulces lēmumā nolemto ir ievērojuši, līdz ar to mākslīgi sadārdzinot konkrēto pakalpojumu.

7. Latvijas Zvērinātu revidentu asociācijas viedokļa analīze

Konkurences padome ir izvērtējusi 02.08.2010. LZRA vēstulē Nr.73 iekļautos argumentus un sniedz savu vērtējumu par tiem.

LZRA iebildumi par Lietā konstatētajiem faktiem:

7.1. „Aptaujas veikšana 1995. – 1996.gadā”. LZRA norādīja, ka „Lai secinātu, ka *noticis Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas 1.punkta pārkāpums, nepieciešams identificēt konkrētās rīcības mērķi vai sekas kā konkurences ierobežošanu, kavēšanu vai deformēšanu Latvijas teritorijā (..) LZRA vēlas uzsvērt, ka aptaujas veikšanai 1995. – 1996.gadā nav bijis ne mērķis, ne sekas ierobežot, kavēt vai deformēt konkurenci Latvijas teritorijā. Informējam, ka Gada pārskatu likuma 45.panta sestajā punktā ir iekļauts pienākums par to, ka komercsabiedrībai gada pārskatā ir atsevišķi jānorāda atlīdzības kopsumma zvērinātam revidentam vai zvērinātu revidentu komercsabiedrībai par gada pārskata pārbaudi, citu revīzijas uzdevumu veikšanu, konsultācijām nodokļu jautājumos un citu lietpratēja uzdevumu veikšanu. Savukārt Uzņēmumu Reģistram saskaņā ar Gada pārskatu likuma 66.panta ceturto punktu ir jānodrošina gada pārskatu, ieskaitot augstāk minētās informācijas par zvērinātu revidentu un zvērinātu revidentu komercsabiedrībām, publiska pieejamība. 1995. – 1996.gadā veiktā aptauja nav bijusi par pamatu 1997.gada 16.maija kopsapulces lēmumam”.*

Konkurences padome ir informēta par Gada pārskatu likuma 45.panta sestajā daļā minētajiem kritērijiem, kas paredz gada pārskatā norādīt atlīdzības kopsummu par gada pārskata pārbaudi zvērinātam revidentam vai zvērinātu revidentu komercsabiedrībai un 66.panta ceturtajā daļā noteikto informācijas publisku pieejamību. Vienlaikus Konkurences padome norāda, ka apkopota informācija par, piemēram, revidenta A veiktajām revīzijām, klientiem un saņemtajām atlīdzībām nav pieejama Uzņēmumu reģistrā. Apkopotā veidā šādus datus iespējams saņemt Lursoft, veicot speciālu informācijas pasūtījumu, jo šāds informācijas apkopojums nav pieejams standarta datu bāzē. Savukārt no Valsts ieņēmumu dienesta, kuram arī šādi dati ir pieejami, saskaņā ar LZRA darbību regulējošo normatīvo regulējumu un likuma „Par nodokļiem un nodevām” 22.pantu, LZRA nav tiesīga šādu informāciju saņemt. Līdz ar to Konkurences padome uzskata, ka LZRA 1995.-1996.gadā, veicot savu biedru aptauju, kas ļāva LZRA administrācijas sastāvā esošajiem LZRA biedriem iegūt datus par (*), ir rīkojusies veidā, kas ir pretrunā ar konkurences tiesību principiem, jo šādi dati ir vērtējami kā komercnoslēpumu saturoši un netiek izpausti, kā arī šāda informācijas apmaiņa starp konkurentiem var būtiski ietekmēt konkurenci un mākslīgi sadārdzināt cenas.

7.2. „Par K.P. izteikumiem”. LZRA norādīja, ka „LZRA vēlas uzsvērt, ka LZRA pārstāve K.P. Latvijas Tirgotāju asociācijas rīkotajā padomes sēdē 2010.gada 17.februārī nav teikusi, ka „starp revidentiem ir vienošanās, ka nekādā gadījumā

samaksa par atzinumu par gada pārskatu nedrīkst būt zemāka par 500 latiem” un šim apstāklim ir virkne liecinieku, tai skaitā, personas, kas nav ne Latvijas Tirgotāju asociācijas, ne Latvijas Zvērinātu revidentu asociācijas pārstāvji”.

LZRA nav iesniegusi pierādījumus vai informāciju par lieciniekiem, kas apliecinātu, ka K.P. LTA rīkotajā padomes sēdē 2010.gada 17.februārī nav teikusi, ka „starp revidentiem ir vienošanās, ka nekādā gadījumā samaksa par atzinumu par gada pārskatu nedrīkst būt zemāka par 500 latiem”. Lietā ir divi LTA sēdes dalībnieku iesniegumi, kuros ir apliecināts, ka K.P. LTA rīkotajā padomes sēdē 2010.gada 17.februārī ir teikusi, ka „starp revidentiem ir vienošanās, ka nekādā gadījumā samaksa par atzinumu par gada pārskatu nedrīkst būt zemāka par 500 latiem”. Konkurences padomei nav pamata uzskatīt, ka minētie iesniegumi satur nepatiesas ziņas.

7.3. „Par 1996.gada 16.maija kopsapulces lēmumu”. LZRA norādīja, ka „LZRA lēmums par to, ka minimālā samaksa par gada pārskata revīzijas veikšanu nosakāma Ls 500 apmērā tika pieņemts nevis 1996.gada 16.maijā, bet 1997.gada 16.maijā. Attiecīgās LZRA kopsapulces protokola kopija Konkurences padomes Izpilddirekcijai ir pieejama. LZRA kopsapulces protokola izrakstā, uz kuru atsaucas Konkurences padomes Izpilddirekcija ir pārrakstīšanās kļūda. 1996.gada 16.maijā LZRA kopsapulce nemaz nav notikusi”.

Konkurences padome 09.08.2010. nosūtīja LZRA vēstuli Nr.1604 ar lūgumu iesniegt pierādījumus, kas apliecinātu, ka LZRA kopsapulce, kurā tika pieņemts lēmums „ka minimālā samaksa par zvērināta revidenta pakalpojumiem, veicot gada pārskata pārbaudi, ir 500 Ls” ir notikusi 1997.gada 16.maijā, nevis 1996.gada 16.maijā.

Konkurences padome 10.08.2010. saņēma LZRA 10.08.2010. vēstuli Nr.75, kurā iesniegti pierādījumi, kas apliecina, ka LZRA kopsapulce, kurā tika pieņemts lēmums „ka minimālā samaksa par zvērināta revidenta pakalpojumiem, veicot gada pārskata pārbaudi, ir 500 Ls” ir notikusi 1997.gada 16.maijā.

7.4. „LZRA vēlas uzsvērt, ka jau 1999.gada 27.februārī LZRA kopsapulce pieņēma Ētikas kodeksu, kura 10.nodaļā ir noteikti cenu veidošanas principi, citu starpā 10.2.punktā tieši paredzot, ka „katram sabiedriskajā praksē strādājošam profesionālam grāmatvedim pašam ir jānosaka atbilstīgas likmes”. Konkurences padomes Izpilddirekcija LZRA nosūtītajā vēstulē ir atzinusi, ka LZRA kopsapulcē pieņemtie lēmumi ir saistoši visiem LZRA biedriem. 2007.gada 1.janvārī iepriekšējais Ētikas kodekss tiek aizstāts ar jaunu, pilnīgāku versiju. Sekojoši, LZRA kopsapulces 1997.gada 16.maija lēmums ir ticis atcelts ar LZRA kopsapulces 1999.gada 27.februāra lēmumu un kopš 1999.gada 27.februāra LZRA biedriem bija pienākums individuāli noteikt maksu par to pakalpojumiem, pamatojoties tikai un vienīgi uz Ētikas kodeksā noteiktajiem principiem. Visi LZRA lēmumi, kas ir spēkā esoši ir publicēti LZRA mājas lapas intranetā (pieejami visiem LZRA biedriem), 1997.gada 16.maija lēmums nav publicēto starpā. Arī Konkurences padomes Izpilddirekcija ir konstatējusi, ka LZRA biedri piemēro maksu par saviem pakalpojumiem, kas ir zemāka par Ls 500. Šis fakts apliecina, ka LZRA biedri tik tiešām savā darbībā pamatojas uz Ētikas kodeksu un gadījumā, ja kāds no LZRA biedriem joprojām atsaucas uz 1997.gada 16.maija LZRA kopsapulces lēmumu, tas, visticamāk, tiek darīts vai nu attiecīgā biedra nolaidības dēļ (biedrs nav izpildījis savu pienākumu iepazinies ar LZRA kopsapulces 1999.gada 27.februāra lēmumu), vai arī nekorektu argumentu revidenta diskusijā ar klientu ar mērķi vienoties par pakalpojuma apjomam un būtībai atbilstošu samaksu”.

Konkurences padome norāda, ka LZRA 1997.gada 16.maija kopsapulcē ir pieņēmusi lēmumu, kurā noteikts, ka „ka minimālā samaksa par zvērināta revidenta pakalpojumiem, veicot gada pārskata pārbaudi, ir 500 Ls”, kurš ir saistošs viesiem

LZRA biedriem, turklāt līdz šim brīdim minēto lēmumu no LZRA nav atcēlusi. Lietā ir tikai LZRA 2010.gada 29.jūnija skaidrojoša vispārīga vēstule (29.06.2010. vēstule Nr.61), kura adresēta tās biedriem, kurā vispārīgi tiek norādīts normatīvais regulējums, kas jāievēro, nosakot atlīdzību par pakalpojumiem, bet nav norādīts viennozīmīgi un nepārprotami, ka augstāk minētais LZRA lēmums nav spēkā un nav turpmāk nekādā gadījumā piemērojams. Pieņemot šādu lēmumu, LZRA ir izdarījusi sevišķi smagu konkurences tiesību pārkāpumu, kas kvalificējams kā horizontālā karteļa vienošanās. Konkurences padome jau iepriekš šajā lēmumā ir norādījusi, ka minētajā situācijā izpildās visas aizliegtas vienošanās tiesiskā sastāva pazīmes. Ņemot vērā iepriekš minēto, Konkurences padome norāda, ka Ētikas kodeksa pieņemšana nepierāda apstākli, ka LZRA 1997.gada 16.maija lēmums līdz ar to ir atcelts un turpmāk tās biedriem nav saistošs. Turklāt, Ētikas kodeksā ir vispārīgi noteikts, ka „*katram sabiedriskajā praksē strādājošam profesionālam grāmatvedim pašam ir jānosaka atbilstīgas likmes*”, kas, ievērojot LZRA atzīto, ka *tās kopsapulcē pieņemtie lēmumi ir saistoši visiem LZRA biedriem*, tās biedriem var būt saprotams arī, ka šīm likmēm ir jābūt atbilstošām LZRA 1997.gada 16.maija kopsapulcē nolemtajam, t.i., tās attiecībā par gada pārskatu veikšanu nevar būt zemākas par 500 Ls. Tādējādi, ievērojot iepriekš norādīto, Ētikas kodeksa pieņemšana pati par sevi nav uzskatāma par pierādījumu, kas atceļ LZRA vienošanos. Ņemot vērā visu iepriekš minēto, Konkurences padome uzskata, ka augstāk minētais LZRA arguments par to, ka Ētikas kodeksa pieņemšana atceļ kopsapulces lēmumu, ir uzskatāms par nepamatotu un noraidāmu.

7.5. *„LZRA vēlas uzsvērt, ka LZRA nekad nav noteikusi soda sankcijas par 1997.gada 16.maija lēmumu nepildīšanu, kā arī šī lēmuma pildīšana tā spēkā esamības laikā līdz 1999.gada februārim nav tikusi uzraudzīta, tādēļ ir pamats uzskatīt, ka 1997.gada 16.maija lēmuma rezultātā būtisks kaitējums konkurencei konkrētajā tirgū un/vai LZRA klientiem nav nodarīts”*.

Konkurences padome norāda, ka apstākļi, ka „*LZRA nekad nav noteikusi soda sankcijas par 1997.gada 16.maija lēmumu nepildīšanu, kā arī šī lēmuma pildīšana tā spēkā esamības laikā (..) nav tikusi uzraudzīta*”, nepierāda to, ka kaitējums konkurencei konkrētajā tirgū un/vai LZRA klientiem nav bijis. Turklāt konstatētā vienošanās pēc tās mērķa ir vērsta uz konkurences ierobežošanu, kavēšanu un deformēšanu un saskaņā ar Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas noteikumiem ir aizliegta un spēkā neesoša no to noslēgšanas brīža. Jau iepriekš šajā lēmumā Konkurences padome norādīja, ka šajā gadījumā minētās aizliegtās vienošanās mērķis bija konkurences kavēšana, ierobežošana vai deformēšana un līdz ar to sekas nav jāpierāda. Tāda nostāja atbilst arī Eiropas Kopienų tiesu praksei, piemēram, 2009.gada 4.jūnija Eiropas Kopienų tiesas spriedumā lietā C-8/08 ir tieši uzsvērts, ka atšķirība starp „*pārkāpumiem, kuru pamatā ir mērķis*” un „*pārkāpumiem, kuru pamatā ir sekas*”, ir saistīts ar apstākli, ka noteikta veida vienošanās starp uzņēmumiem jau pēc to rakstura var tikt uzskatītas par normālai konkurencei kaitējošu darbību. Tā kā šajā gadījumā ir skaidri saskatāms pret konkurenci vērsts mērķis (mākslīgi sadārdzināt zvērināta revidenta sniegto pakalpojumu), tad nav nepieciešams vērtēt šīs vienošanās sekas.

Vienlaicīgi Konkurences padome norāda, ka gadījumā, ja LZRA būtu noteikusi soda sankcijas vai uzraudzījusi LZRA lēmuma izpildi, tad tas tiktu vērtēts kā atbildību pastiprinošs apstākļi.

7.6. LZRA informē, ka „*(..) uzzinot no Konkurences padomes par faktu, ka atsevišķi tās biedri, iespējams, joprojām atsaucas uz 1997.gada 16.maija LZRA kopsapulces lēmumu, LZRA 2010.gada 29.jūnijā visiem biedriem nosūtīja vēstuli, kurā*

biedriem tiek atgādināts par maksas noteikšanas individuālo raksturu. Šī informācija ir tikusi arī publicēta LZRA interneta vietnē LZRA biedru iekšējai lietošanai”.

LZRA 2010.gada 29.jūnijā biedriem nosūtīja vēstuli Nr.61 „*Informācija par atalgojumu par zvērinātu revidentu pakalpojumiem*”, kuru parakstīja LZRA izpilddirektore Zane Sniedze. Vēstules teksts: „*Latvijas zvērinātu revidentu asociācija vēlas atgādināt un uzsvērt, ka ikviens Latvijas Zvērinātu revidentu asociācijas biedrs atalgojumu par sniegtajiem pakalpojumiem nosaka individuāli, pamatojoties uz Ētikas kodeksā un Latvijas Republikas normatīvajos aktos, tajā skaitā Konkurences likumā, ietvertajiem principiem. Latvijas zvērinātu revidentu asociācija vēlas atgādināt, ka Latvijas zvērinātu revidentu asociācijas biedru 1999.gada 27.februāra kopsapulcē pieņemtais Ētikas kodekss paredz, ka jebkādas savstarpējas vienošanās biedru starpā par pakalpojumu izmaksām nav pieļaujamas. Latvijas zvērinātu revidentu asociācijas biedru 2006.gada 18.decembra kopsapulcē apstiprinātais Profesionālu grāmatvežu ētikas kodekss skaidri nosaka, ka katrs zvērināts revidents nosaka savu atalgojumu atbilstoši Ētikas kodeksam. Latvijas zvērinātu revidentu asociācija nedrīkst noteikti un nenosaka ne minimālo, ne maksimālo atalgojumu par zvērinātu revidentu sniegtajiem pakalpojumiem”*.

Konkurences padome uzskata, ka LZRA biedriem nosūtītā vēstule uzskatāma par informatīvu, bet tā nesniedz viennozīmīgi saprotamu informāciju, ka LZRA 1997.gada 16.maija lēmums „*ka minimālā samaksa par zvērināta revidenta pakalpojumiem, veicot gada pārskata pārbaudi, ir 500 Ls*” ir atcelts, nav spēkā esošs un nekādā gadījumā turpmāk nav piemērojams. Lai LZRA rīcību novērtētu kā tās kopsapulces lēmumu atceļošu, LZRA bija nepieciešams sagatavot vēstuli, kuras saturs skaidri un nepārprotami noteiktu, ka 1997.gada 16.maija LZRA kopsapulces lēmums tiek atcelts un nav spēkā, turklāt būtu nepieciešams apliecinājums, ka LZRA biedri ar to ir iepazīstināti.

Konkurences padome norāda, ka LZRA nav pārtraukusi pārkāpumu, tiklīdz saņēma no Konkurences padomes informāciju par iespējamo Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā vai 13.pantā minēto pārkāpumu, jo Konkurences padomes pārstāvji LZRA apmeklējuma laikā 2010.gada 27.aprīlī, atrodot pierādījumus, kas varētu liecināt par iespējamo Konkurences likuma pārkāpumu, LZRA pārstāvjus mutiski informēja par nepieciešamību atsaukt 1997.gada 16.maijā kopsapulcē pieņemto lēmumu. Kā arī Konkurences padome lēmumu par lietas ierosināšanu „*Par Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas pirmā punkta pārkāpumu Latvijas Zvērinātu revidentu asociācijas darbības*” nosūtīja 2010.gada 11.maijā, bet LZRA informatīvo vēstuli par cenu veidošanu saviem biedriem nosūtīja 2010.gada 29.jūnijā.

7.7. LZRA norādīja, ka „*LZRA vēlas atgādināt, ka Konkurences padomes 2007.gada 25.aprīļa lēmuma lietā nr. P/06/10/9, lemjot par soda piemērošanu, ir ņēmusi vērā faktu, ka Konkurences padomes praksē pirmais pieņemtais lēmums par pārkāpuma konstatēšanu sakarā ar liberālo profesiju pārstāvju apvienību lēmumu neatbilstību Konkurences likuma normām ir publiski pieejams tikai kopš tā publicēšanas 2007.gada 27.februārī. Pat ja tiktu atzīts, ka LZRA ir pārkāpusi konkurences tiesību normas 1997. – 1999.gadā, LZRA lūdz Konkurences padomi ņemt vērā augstāk minēto apstākli, uz kuru Konkurences padome atsaucās lēmuma lietā nr. P/06/10/9”*.

Konkurences padome norāda, ka 2007.gada 25.aprīļa lēmumā lietā Nr.P/06/10/9 tika pieņemts lēmums Latvijas Būvinženieru savienības (turpmāk – LBS) biedriem nepiemērot naudas sodu sakarā ar aizliegtu vienošanos, jo „*(..) Konkurences padomes praksē pirmais pieņemtais lēmums par pārkāpuma konstatēšanu sakarā ar liberālo*

(profesionālo pakalpojumu⁹) profesiju pārstāvju apvienību lēmumu neatbilstību Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 81.pantam vai Konkurences likuma normām lietā Nr. P/06/07/01 Par Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 81.panta pirmās daļas iespējamo pārkāpumu Latvijas Arhitektu savienības darbībās ir publiski pieejams tikai kopš tā publicēšanas Latvijas Republikas oficiālajā laikrakstā „Latvijas Vēstnesis” 27.02.2007. (Nr.34)”, kā arī „LBS ir atcēlusi un izdarījusi grozījumus savos pieņemtajos lēmumos, kā arī publicējusi paziņojumu par 2006.gada 24.marta XVIII kongresa lēmuma atcelšanu Latvijas Republikas oficiālajā laikrakstā „Latvijas Vēstnesis” un LBS mājas lapā”.

Konkurences padome uzskata, ka LZRA, uzzinot par LBS pārkāpumu un Konkurences padomes pieņemto lēmumu, jau 2007.gadā nekavējoties bija jārikojas un jāpieņem kopsapulces lēmums, kas pārtrauktu 1997.gada 16.maija lēmuma par to, „ka minimālā samaksa par zvērināta revidenta pakalpojumiem, veicot gada pārskata pārbaudi, ir 500 Ls”, darbību. Konkurences padomes rīcībā nav informācijas, kas apliecinātu, ka LZRA būtu šādi rīkojusies. Konkurences padome norāda, ka LZRA biedriem 2010.gada 29.jūnijā nosūtītā vēstule Nr.61 pēc tās satura nevar tikt uzskatīta par tādu, kas atsauktu LZRA 1997.gada 16.maija lēmumu. Kā arī Konkurences padome uzsver, ka kopš 2007.gada līdz šim brīdim konkurences tiesību prakse un sabiedrības informētība par konkurences tiesību jautājumiem ir būtiski attīstījusies un pilnveidojusies. Līdz ar to Konkurences padome uzskata par nepamatotu LZRA atgādinājumu par 2007.gada 25.aprīļa lēmumu lietā Nr. P/06/10/9.

8. Pārkāpuma konstatēšana, tiesiskā pienākuma un naudas soda uzlikšana

8.1. Ņemot vērā konstatētos faktus un pierādījumus kopsakarā, kuru izvērtējums sniegts lēmuma 3. – 6. punktā, Konkurences padome secina, ka LZRA darbības atbilst Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas 1.punktā noteiktā aizlieguma pārkāpuma tiesiskam sastāvam.

8.2. Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 8.pantā noteikto tiesību normu saprātīgas piemērošanas principu, kurš paredz, ka iestāde, piemērojot tiesību normas, izmanto tiesību normu interpretācijas metodes, lai sasniegtu taisnīgāko un lietderīgāko rezultātu, un 66.pantā noteiktos lietderības apsvērumus – šajā tiesiskajā situācijā ir nepieciešama administratīvā akta izdošana, jo ir izdarīts sevišķi smags Konkurences likuma pārkāpums un ir nepieciešams uzlikt naudas sodu par tā izdarīšanu, lai sodītu par izdarīto pārkāpumu un atturētu šī lēmuma adresātus un citus tirgus dalībniekus no Konkurences likuma pārkāpuma izdarīšanas.

8.3. Konkurences likuma 12.panta pirmā daļa nosaka: „Ja Konkurences padome konstatē tirgus dalībnieku darbībās šā likuma 11.panta pirmās daļas pārkāpumu, tā pieņem lēmumu par pārkāpuma konstatēšanu, tiesiskā pienākuma un naudas soda uzlikšanu”.

Pamatojoties uz lietderības apsvērumiem un samērīguma principu, kurš paredz, ka labumam, ko sabiedrība iegūst ar ierobežojumiem, kas uzlikti adresātam, ir jābūt lielākam nekā viņa tiesību vai interešu ierobežojumam, Konkurences padome secina, ka administratīvā akta izdošana pret LZRA ir nepieciešama, piemērota, vajadzīga un atbilstīga, lai sasniegtu tiesisku mērķi, proti, sodītu pārkāpēju par tā veikto pārkāpumu.

⁹ Saskaņā ar Latvijas Republikas normatīvajos aktos ietvertu terminu skaidrojumu jēdziens „profesionālie pakalpojumi” ietver neatkarīgu zinātnisko, literāro, māksliniecisko, izglītojošo vai pedagoģisko darbību, kā arī ārsta, jurista, inženiera, arhitekta, zobārsta un grāmatveža neatkarīgu darbību.

Saskaņā ar taisnīguma principu, par katru izdarīto pārkāpumu pārkāpējam jāpiemēro samērīgs sods. Turklāt administratīvā akta izdošana un pārkāpēju sodīšana ir nepieciešama, lai atturētu citus tirgus dalībniekus no Konkurences likuma pārkāpuma izdarīšanas. Konkurences padome secina, ka ar citiem līdzekļiem, kas mazākā mērā ierobežotu privātpersonu tiesības, tiesisko mērķi sasniegt nav iespējams.

Turklāt Eiropas Kopienas Tiesa, tostarp, ir norādījusi, ka rīcības brīvība naudas sodu noteikšanā ir vērsta uz to, lai mudinātu uzņēmumu rīkoties, ievērojot konkurences tiesību normas (*sk. Pirmās instances tiesas 2008.gada 8.oktobra Spriedumu SGL Carbon AG (Vācija) pret Eiropas Kopienas Komisija lietā Nr.T-68/04*).

Tā kā aizliegtās vienošanās pārkāpums noticis starp tirgus dalībniekiem (konkurentiem), kas darbojas vienā tirgus līmenī (horizontālā karteļa vienošanās), tad saskaņā ar Konkurences likuma 12.panta trešo daļu Konkurences padome ir tiesīga uzlikt konkurentiem naudas sodu līdz 10 procentiem apmēram no to pēdējā finanšu gada neto apgrozījuma katram, bet ne mazāk kā 500 latu katram.

Lai noteiktu naudas soda apmēru, Konkurences padome izvērtēja pārkāpumus atbilstoši Ministru kabineta 2008.gada 29.septembra noteikumiem Nr.796 „Kārtība, kādā nosakāms naudas sods par Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā un 13.pantā paredzētajiem pārkāpumiem” (turpmāk – Noteikumi Nr.796), kopsakarā ar Administratīvā procesa likuma 66.panta pirmajā daļā noteiktajiem lēmuma satura noteikšanas pamatprincipiem.

8.4. Noteikumu Nr.796 3.punktā ir noteikts, ka naudas sodu aprēķina procentos no tirgus dalībnieka pēdējā noslēgtā finanšu gada neto apgrozījuma pirms pārkāpuma konstatēšanas dienas. Šo noteikumu 12.punktā noteikts, ja Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā minēto pārkāpumu izdarījusi reģistrēta vai neregistrēta tirgus dalībnieku apvienība (piemēram, asociācija, savienība, biedrība, nodibinājums) vai tās amatpersona, naudas sodu uzliek tiem tirgus dalībniekiem, kuri ir apvienības biedri un piedalījušies minētajā pārkāpumā, vai tirgus dalībnieku apvienībai.

Ņemot vērā minēto, Lēmuma 3.punktā konstatēto un to, ka aizliegtā vienošanās tika realizēta, LZRA kopsapulcei pieņemot lēmumu par minimālās maksas par zvērināta revidenta pakalpojumiem, veicot gada pārskata pārbaudi, noteikšanu, naudas sods ir uzliedams LZRA.

Konkurences padome 02.07.2010. saņēma no Latvijas Republikas Valsts ieņēmumu dienesta 01.07.2010. vēstuli Nr.8.3./21346 ar Latvijas zvērinātu revidentu asociācijas (reģ.Nr.40008009351) Gada pārskatu par 2009.gadu, kurā norādīts, ka LZRA neto apgrozījums 2009.finanšu gadā Latvijas Republikā bija LVL 154 378.

8.5. Saskaņā ar Noteikumu Nr.796 13.punktu nosakot naudas soda apmēru, ņem vērā pārkāpuma smagumu un ilgumu.

Saskaņā ar Noteikumu Nr.796 14.punktu, nosakot pārkāpuma smaguma pakāpi, ņem vērā:

- Pārkāpumu veidu. Saskaņā ar Noteikumu Nr.796 15.punktu pēc pārkāpuma veida horizontālās karteļu vienošanās ir uzskatāmas un klasificējamās kā sevišķi smags pārkāpums. Ņemot vērā minēto un saskaņā ar Noteikumu Nr.796 18.4.apakšpunktu, par izdarīto pārkāpumu naudas soda apmērs var būt no 1,5 līdz 7 procentiem no pēdējā finanšu gada neto apgrozījuma.

- Pārkāpuma radītās vai iespējamās sekas. Konkurences padome uzskata, ka LZRA lēmums, papildus konstatētajam mērķim – kavēt, ierobežot vai deformēt konkurenci – radīja arī sekas konkurencei, jo zvērinātiem revidentiem tika liegta iespēja brīvi pašiem noteikt pakalpojuma cenu. Līdz ar to tika liegta iespēja konkurēt ar cenu,

nosakot to zemāku nekā LZRA 1997.gada 16.maija lēmumā paredzēts. Konkurences padome norāda, ka cenu veidošanas konfidencialitāte ir būtisks konkurences elements, kas savukārt veicina konkurenci citu elementu starpā – kvalitāte, efektivitāte. LZRA pieņemtais lēmums par minimālās maksas noteikšanu faktiski spēja veicināt arī citu konkurences elementu vājināšanos, kā arī veicināja situācijas rašanos, kad attiecīgā pakalpojuma cena neatbilst patiesajai tirgus vērtībai, gan kvalitātes, gan izlietoto resursu patēriņa ziņā.

- Katra iesaistītā tirgus dalībnieka lomu pārkāpumā. Saskaņā ar Noteikumu Nr.796 16.punktu un tā apakšpunktiem, izvērtējot katra pārkāpumā iesaistītā tirgus dalībnieka lomu, ņem vērā, vai pastāv vismaz viens no šādiem nosacījumiem: tirgus dalībnieks bijis pārkāpuma iniciators; pārkāpumā tirgus dalībniekiem bijusi aktīva vai pasīva loma. Lietā konstatēts, ka pirms LZRA kopsapulces lēmuma LZRA veica savu biedru aptauju, kurā tika noskaidroti arī jautājumi, kas skar cenas. Vienlaikus Lietā nav pierādījumu, kas apliecinātu kāda konkrēta revidenta aktīvu darbību pārkāpuma veikšanā vai tieši pretēji, nav arī konstatēts, ka kāds zvērināts revidents būtu aktīvi norobežojies no minētā pārkāpuma, jo arī kopsapulces lēmums pieņemts vienprātīgi, nevienam biedram neiebilstot.

- Vērtējot pārkāpuma ilgumu, secināms, ka pārkāpums – vienošanās par minimālās maksas noteikšanu par zvērināta revidenta pakalpojumiem, veicot gada pārskatu pārbaudi, ilgst no 1997.gada 16.maija un tieši LZRA ir atbildīga par šī pārkāpuma īstenošanu no 1998.gada 1.janvāra līdz šim brīdim. Tādējādi minētais pārkāpums ilgst vairāk kā piecus gadus. Saskaņā ar Noteikumu Nr.796 19.3.apakšpunktu naudas soda apmērs par šāda ilguma pārkāpumi ir no 0,5 līdz 1 procentam.

8.6. Saskaņā ar Noteikumu Nr.796 17.punktu kopējo naudas soda apmēru par vienu pārkāpumu aprēķina, summējot saskaņā ar Noteikumu Nr.796 18. un 19.punktu noteiktos naudas sodus.

Saskaņā ar Noteikumu Nr.796 18.4.apakšpunktu, ja izdarīts sevišķi smags pārkāpums, naudas soda apmērs nosakāms no 1,5 līdz 7 procenti no pēdējā finanšu gada neto apgrozījuma. Novērtējot izdarītā pārkāpuma smagumu, kā arī to, ka nevar izdalīt kāda vienošanās dalībnieka īpaši aktīvu lomu pārkāpumā, LZRA naudas sods nosakāms 4 procentu apmērā no pēdējā finanšu gada neto apgrozījuma.

Saskaņā ar Noteikumu Nr.796 19.3.apakšpunktu, ja pārkāpums ilgst vairāk par pieciem gadiem, naudas sods ir no 0,5 līdz 1 procentam. Ņemot vērā, ka LZRA pārkāpuma kopējais ilgums pārsniedz 12 gadus, naudas soda apmērs ir palielināms par 1 procentu.

Līdz ar to kopējais LZRA naudas sods nosakāms: 5 procentu apmērā no pēdējā finanšu gada neto apgrozījuma – LVL 154 378 (5 procenti no neto apgrozījuma ir LVL 7718,90).

8.7. Saskaņā ar Noteikumu Nr.796 23.punktu kopējo naudas sodu var samazināt, ja pastāv vismaz viens no 23.1.apakšpunktā uzskaitītajiem atbildību mīkstinošajiem apstākļiem, t.sk.: pārkāpums pārtraukts, tiklīdz tirgus dalībnieks saņēmis no padomes informāciju par iespējamo Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā vai 13.pantā minēto pārkāpumu (23.1.1.), tirgus dalībnieks brīvprātīgi novērsis pārkāpuma sekas, pirms padome pieņēmusi lēmumu par pārkāpuma konstatēšanu (23.1.2.), tirgus dalībnieks pēc savas iniciatīvas sniedzis pilnīgu un patiesu informāciju vai pierādījumus, kuriem ir būtiska nozīme Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā vai

13.pantā minēto pārkāpumu konstatēšanā (23.1.3.), tirgus dalībnieks sniedzis pierādījumus, ka laikposmā, kad tas bija nelikumīgas vienošanās dalībnieks, faktiski viņš šo vienošanos neīstenoja (23.1.4.), tirgus dalībnieks atlīdzinājis zaudējumus, kas radušies no izdarītā pārkāpuma (23.1.5.). Tāpat Konkurences padome ir tiesīga samazināt naudas soda apmēru, ievērojot Noteikumu Nr.796 23.2.apakšpunktu, proti, ja tirgus dalībnieka pēdējā noslēgtā finanšu gada neto apgrozījums tirgū, kurā noticis pārkāpums, ir mazāks par 10 procentiem no šā tirgus dalībnieka pēdējā noslēgtā finanšu gada neto apgrozījuma.

(*)

Konkurences padome secina, ka nav konstatējami Noteikumu Nr.796 23.punktā norādītie un citi apstākļi naudas soda samazināšanai LZRA. Tādējādi, Konkurences padome nesaskata pamatu samazināt LZRA naudas sodu.

8.8. Saskaņā ar Noteikumu Nr.796 21.punktu kopējo naudas soda apmēru var palielināt, ja pastāv vismaz viens no 21.1.apakšpunktā uzskaitītajiem atbildību pastiprinošajiem apstākļiem, t.i., tirgus dalībnieks tā paša veida pārkāpumu izdarījis atkārtoti, un Konkurences padome to ir konstatējusi un pieņēmusi attiecīgu lēmumu (21.1.1.), tirgus dalībnieks tieši vai netieši piespiedis citus tirgus dalībniekus veikt darbības, ar kurām tiek pārkāpts Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā minētais aizliegums (21.1.2.), tirgus dalībnieks kavē izmeklēšanu un slēpj izdarīto pārkāpumu (21.1.3.).

Konkurences padome secina, ka nav konstatējami Noteikumu Nr.796 21.punktā norādītie apstākļi naudas soda palielināšanai LZRA. Tādējādi, nav pamats palielināt LZRA naudas sodu.

Līdz ar to Konkurences padome secina, ka galīgais LZRA piemērojamais naudas sods ir 5 procentu apmērā no pēdējā finanšu gada neto apgrozījuma – LVL 154 378 (5 procenti no neto apgrozījuma ir LVL 7718,90).

8.9. Tiesiskā pienākuma uzlikšana. Izvērtējot Lietā konstatētos faktiskos apstākļus un ņemot vērā iepriekšējos punktus secināto, kā arī ievērojot samērīgumu un lietderības apsvērumus, secināms, ka LZRA ir uzliekams tiesiskais pienākums. Tikai šādā veidā tiktu nodrošināta lēmumā konstatētā pārkāpuma izbeigšana, kā arī novērsta šī pārkāpuma turpmāka atkārtošana. Ievērojot uzliekamo tiesisko pienākumu saturu un raksturu, to izpildei un paziņošanai par tiesisko pienākumu izpildi Konkurences padomei, tiek noteikts atbilstošs un samērīgs laika periods.

Tādējādi šo apsvērumu ietvaros, lai izbeigtu pārkāpumu un turpmāko atkārtošanos, LZRA ir nepieciešams uzlikt šādus tiesiskos pienākumus:

1) LZRA desmit dienu laikā no šī lēmuma saņemšanas dienas ir jāsasauca biedru kopsapulce, kurā jāpieņem lēmums, kas nosaka, ka 1997.gada 16.maija lēmums par to, ka „*ka minimālā samaksa par zvērināta revidenta pakalpojumiem, veicot gada pārskata pārbaudi, ir 500 Ls*”, tiek atcelts.

2) Visiem LZRA biedriem ar parakstu jāliecina, ka viņi ir informēti par to, ka 1997.gada 16.maija lēmums par to, ka „*ka minimālā samaksa par zvērināta revidenta pakalpojumiem, veicot gada pārskata pārbaudi, ir 500 Ls*”, ir ticis atcelts un vairs nav spēkā.

Ievērojot iepriekš minēto un pamatojoties uz Konkurences likuma 8.panta pirmās daļas 3.punktu, 11.panta pirmās daļas 1.punktu, 12.panta pirmo un trešo daļu, Ministru kabineta 2008.gada 29.septembra noteikumu Nr.796 „Kārtība, kādā nosakāms naudas sods par Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā un 13.panta minētajiem

pārkāpumiem” 3., 12.,13., 14., 15., 17.punktu, 18.4., 19.3. apakšpunktu, kā arī Administratīvā procesa likuma 8., 12., 13., 65. un 66.pantu, Konkurences padome

nolēma:

1. Konstatēt Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas 1.punktā noteiktā aizlieguma pārkāpumu Latvijas Zvērinātu revidentu asociācijas darbībā.

2. Noteikt tiesisko pienākumu – desmit dienu laikā no Konkurences padomes lēmuma saņemšanas, atcelt LZRA 1997.gada 16.maija lēmumu, par to informējot visus LZRA biedrus. Piecu dienu laikā no tiesiskā pienākuma izpildes iesniegt Konkurences padomei pierādījumus par tā izpildi.

3. Uzlikt Latvijas Zvērinātu revidentu asociācijai naudas sodu LVL 7718,90 (septiņi tūkstoši septiņi simti astoņpadsmit lati un deviņdesmit santīmi) apmērā. Uzlikto naudas sodu 45 (četrdesmit piecu) dienu laikā no lēmuma spēkā stāšanās dienas ieskaitīt valsts budžetā (saņēmējs: Valsts kase reģ. Nr. 90000050138, konta Nr. LV93TREL1060001010900, BIC: TREL LV22), norādot lēmuma par naudas soda uzlikšanu numuru un datumu, un 10 (desmit) dienu laikā pēc naudas soda samaksas paziņot par to Konkurences padomei, iesniedzot maksājumu uzdevuma apliecinātu kopiju.

Saskaņā ar Konkurences likuma 8.panta otro daļu Konkurences padomes lēmumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no lēmuma spēkā stāšanās dienas.

(*) – Ierobežotas pieejamības informācija

Priekšsēdētāja

I.Jaunzeme